

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/106/EB dėl minimalaus jūrininkų rengimo

(COM(2011) 555 galutinis – 2011/0239 (COD))

(2012/C 43/16)

Pranešėja **Anna BREDIMA**

Europos Sąjungos Taryba, 2011 m. rugsėjo 30 d., ir Europos Parlamentas, 2011 m. rugsėjo 28 d., vadaudamiesi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 100 straipsnio 2 dalimi ir 304 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/106/EB dėl minimalaus jūrininkų rengimo

COM(2011) 555 galutinis – 2011/0239 (COD).

Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2011 m. lapkričio 23 d. priėmė savo nuomonę.

476-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2011 m. gruodžio 7–8 d. (gruodžio 7 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 176 nariams balsavus už, 3 – prieš ir 10 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Patobulinus jūrininkų rengimą būtų galima padidinti jūrininko profesijos patrauklumą ES ir užtikrinti didesnę saugą ir saugumą jūroje. Jūrininkystės praktinės žinios strategiškai svarbios ES, kad ji galėtų ir toliau pirmauti pasaulyje jūrininkystės srityje.

1.2 EESRK pritaria direktyvos projektui, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2008/106/EB dėl minimalaus jūrininkų rengimo, siekiant suderinti ją su Manilos konferencijoje (2010 m.) padarytais 1978 m. Tarptautinės konvencijos dėl jūrininkų rengimo, atestavimo ir budėjimo normatyvų (JRAB konvencija) pakeitimais.

1.3 Labai svarbu, kad ES valstybės narės priimtų siūlomą direktyvą, nes, įsigaliojus Manilos konferencijoje padarytiems JRAB konvencijos pakeitimams, iki 2012 m. jūrininkų rengimui bus nustatyti nauji pasauliniai reikalavimai dėl įgūdžių, profesinės specializacijos, saugos ir atestavimo.

1.4 EESRK nesutinka su siūloma 15 straipsnio 11 dalies formuluote, kad „Valstybės narės [...] gali tvirtinti arba registruoti kolektyvines sutartis, kuriose būtų daromos [...] nustatytų būtinų [jūrininkų] poilsio valandų išimtis“. ES direktyvoje neturėtų būti nukrypstama nuo galiojančių tarptautinių ir ES teisės aktų, būtent TDO konvencijos Nr. 180, 2006 m. TDO Darbo jūroje konvencijos ir Direktyvos 1999/63/EB formuluočių. Ši pastaroji direktyva dėl jūreivių darbo laiko organizavimo buvo priimta po ilgų ir sunkių derybų su socialiniais partneriais, tad ES institucijos turėtų paisyti socialinio dialogo rezultatų.

1.5 EESRK rekomenduoja siūlomoje direktyvoje nustatyti standartinę poilsio ir darbo valandų registravimo formą. Šioje standartinėje formoje galėtų būti pateikiama nuoroda į TJO / TDO rekomendacijas dėl jūrininkų darbo valandų laive tvarkaraščių ir darbo ar poilsio valandų registravimo formų rengimo.

1.6 Nors JRAB konvencija įsigalios nuo 2012 m. sausio 1 d., EESRK pažymi, kad dėl parengiamųjų teisėkūros procedūrų ES Taryboje ir Parlamente siūloma direktyva įsigalios ne anksčiau kaip 2012 m. liepos mėn. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad dėl naujų reikalavimų dėl jūrininkų darbo valandų kils problemų su ES nepriklausančių šalių uostų valstybės kontrole ir kad ES jūrininkai ne iškart turės 2010 m. JRAB atestatus. Todėl reikia teisinio išaiškinimo.

1.7 Kalbant apie trečiųjų šalių vertinimą siekiant nustatyti, ar tikslinga pripažinti jų mokymo įstaigas ir atestatus, EESRK mano, kad šiuo metu galiojantį trijų mėnesių terminą pratęsti iki aštuoniolikos mėnesių yra praktiška, atsižvelgiant į didelius darbo krūvius jūrinėse šalyse ir nepakankamus išteklius neįūrinėse šalyse.

1.8 EESRK teigiamai vertina tai, kad ES valstybės narės privalės Europos Komisijai teikti statistinei analizei atlikti reikalingą standartinę informaciją apie jūrininkų atestaciją.

1.9 EESRK siūlo į siūlomą direktyvą įtraukti JRAB konvencijos nuostatas atitinkančią eilinio elektrotechnikos specialisto apibrėžtį.

1.10 Atsižvelgdamas į tai, kad visame pasaulyje dažnėja piratų išpuoliai, EESRK ragina Komisiją ir valstybes nares kuo greičiau išnagrinėti jūrininkų rengimo klausimą šioje srityje. Toks rengimas turėtų būti pagrįstas JT Geriausia valdymo praktika ir Tarptautiniu laivų ir uostų įrenginių (terminalų) saugumo (angl. ISPS) kodeksu.

2. Ižanga

2.1 Laivybos pelningumas priklauso nuo jūrininkų parengimo kokybės. Net pasauliniu ekonominiu sunkmečiu į jūrininkų rengimą turėtų būti žiūrima ne kaip į išlaidas, bet kaip į investiciją. Jūrininkų rengimas – tai kelias į didesnę saugą ir saugumą jūroje.

2.2 Tarptautinės jūrų organizacijos (TJO) 1978 m. priimtoje Konvencijoje dėl jūrininkų rengimo, atestavimo ir budėjimo normatyvų (JRAB) daugiausia dėmesio skiriama pareigūnų rengimo reikalavimams. Pirmą kartą JRAB konvencija buvo iš dalies pakeista 1995 m., vėliau – 2010 m. birželio mėn. Manilos konferencijoje.

2.3 Anksčiau priimtose nuomonėse⁽¹⁾ EESRK pabrėžė Europos jūrininkystės praktinių žinių, ES direktyvos atitikties JRAB konvencijai ir jūrininkų rengimo tobulinimo, nes tai viena iš svarbiausių priemonių norint paskatinti jaunimą rinktis jūrininko specialybę, svarbą (2010 m. kovo 11 d. EESRK surengta konferencija „Jūrininko profesijos patrauklumo didinimas ES“). Labai svarbu, kad ES išsaugotų 250 000 jūrininkų, nes jei jų neliks, gali nelikti ir kitų ES jūrų sektoriuje dirbančių žmonių, kurių yra daugiau kaip du milijonai. Todėl geresnis jūrininkų rengimas yra strategiškai svarbus norint, kad ES ir toliau pirmautų pasaulyje jūrininkystės srityje.

2.4 Direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/106/EEB, projektu siekiama dviejų tikslų: pirma, į ES teisę perkelti Manilos konferencijoje (2010 m.) TJO priimtus 1978 m. JRAB konvencijos pakeitimus ir taip suderinti ją su tarptautinėmis taisyklėmis, ir antra, nustatyti reikalavimą ES valstybėms narėms teikti informaciją apie atestatus ir pratęsti trečiųjų šalių švietimo sistemų pripažinimo laikotarpį. Naujieji

tarptautiniai reikalavimai bus pradėti taikyti nuo 2012 m. sausio 1 d. Siūlomas galutinis jų įdiegimo ES lygmeniu terminas – 2012 m. gruodžio 31 d. Galutinis siekiamas rezultatas – užtikrinti, kad pataisyta JRAB konvencija būtų taikoma vienodai visose ES valstybėse narėse ir kad jūrininkai, dirbantys su ES vėliava plaukiojančiuose laivuose ir turintys ES nepriklausančiose šalyse išduotus atestatus, būtų tinkamai parengti.

3. Bendrosios pastabos

3.1 Iki 2012 m. jūrininkų rengimui bus nustatyti nauji pasauliniai reikalavimai dėl įgūdžių, profesinės specializacijos, saugos ir atestavimo. Rengimas ir atestavimas itin svarbūs saugai jūroje, nes esant nepakankamam parengimui ir netinkamam atestavimui didėja avarių jūroje tikimybė. TJO JRAB konvencija yra viena iš keturių svarbiausių jūrų konvencijų pasaulyje. Kitos trys – tai: Tarptautinė konvencija dėl žmogaus gyvybės apsaugos jūroje (SOLAS), Tarptautinė konvencija dėl priemonių saugoti okeaną nuo teršimo (MARPOL) ir Darbo jūroje konvencija (DJK). Kadangi šią konvenciją yra pasirašiusios ir ES valstybės narės, svarbu, kad tarptautiniai ir europiniai teisės aktai būtų suderinti tarpusavyje. Šiais pakeitimais griežtinami normatyvai dėl medicininio tinkamumo, tinkamumo budėti ir piktnaudžiaavimo alkoholiu prevencijos ir įvedamos naujos specializacijos: kvalifikuoto jūrininko ir vadovaujančio elektrotechnikos specialisto, taip pat numatomas visų jūrininkų rengimas saugumo klausimais ir paprastesnių bei aiškesnių atestatų išdavimas. Direktyvos projekte patobulinamos procedūros (pvz., komitologija ir trečiųjų šalių mokyklų pripažinimas) ir nustatomas reikalavimas, kad valstybės narės teiktų statistinę informaciją apie jūrininkų rengimą.

3.2 EESRK pritaria siūlymui, kuriuo siekiama suderinti Direktyvą 2008/106/EB dėl minimalaus jūrininkų rengimo su Manilos konferencijoje padarytais JRAB konvencijos pakeitimais. Siūloma, kad Europos Komisija tinkamai pasirūpintų, kad valstybės narės užtikrintų JRAB direktyvos įgyvendinimą, ir reikalaujama laikytis JRAB konvencijos reikalavimų atliekant trečiųjų šalių vertinimą siekiant nustatyti, ar pripažinti jų mokslo įstaigas ir išduodamus atestatus. Pasiūlyme beveik pažodžiui į ES teisę perkeliama Manilos konferencijoje padaryti pakeitimai, tačiau kartu siūlomi ir nedideli šiuo metu galiojančių europinių nuostatų dėl jūrininkų atestatų pripažinimo pakeitimai.

3.3 EESRK pažymi, kad Europos Komisijos Užimtumo ir konkurencingumo laivybos sektoriuje darbo grupė (DG MOVE) (2011 m. liepos mėn.) pateikė pasiūlymų, kaip Manilos konferencijoje padarytus JRAB konvencijos pakeitimus perkelti į ES teisę. Pasauliniu lygiu suvienodinus rengimo reikalavimus Europos laivuose dirbtų kvalifikuoti jūrininkai, nesvarbu, kur jie įgijo išsilavinimą. Už transportą atsakingas Komisijos narys Siim Kallas sakė, kad „kadangi jūrų transportas – pasaulinis sektorius, labai svarbu minimalius rengimo standartus nustatyti tarptautiniu mastu“.

⁽¹⁾ OL C 168, 2007 7 20, p. 50–56.
 OL C 211, 2008 8 19, p. 31–36.
 OL C 255, 2010 9 22, p. 103–109.
 OL C 248, 2011 8 25, p. 22–30.
 OL C 14, 2001 1 16, p. 41.
 OL C 80, 2002 4 3, p. 9–14.
 OL C 133, 2003 6 6, p. 23–25.
 OL C 157, 2005 6 28, p. 42–47.
 OL C 157, 2005 6 28, p. 53–55.
 OL C 97, 2007 4 28, p. 33–34.
 OL C 151, 2008 6 17, p. 35.

3.4 Neseniai priimtoje nuomonėje dėl transporto baltosios knygos (2011 m. spalio 26 d. EESRK nuomonė CESE 1607/2011 dėl Baltosios knygos „Bendros Europos transporto erdvės kūrimo planas“, pranešėjas Pierre-Jean Coulon, bendrapranešėjis Stefan Back) EESRK pakartojo, kad „Reikėtų, kad ES teisės aktai visiškai derėtų su tarptautinių teisės aktų nuostatomis, visų pirma, [...] Tarptautinės jūrų organizacijos (TJO) Konvencija dėl jūrininkų rengimo, atestavimo ir budėjimo normatyvų“.

3.5 Naujausi tyrimai atskleidė nerimą keliančią problemą – tarptautinėje darbo rinkoje paplitę suklastoti atestatai, ypač tarp eilinių jūrininkų, tad kyla abejonių dėl jų atestatų teisėtumo. Be to, daugelis eilinių jūrininkų iš ES nepriklausančių šalių negali kompensuoti eilinių jūrininkų trūkumo ES dėl kultūrų skirtumų, kalbų nemokėjimo ir įdarbinimo apribojimų⁽²⁾.

4. Konkrečios pastabos

4.1 15 straipsnio 9 dalis (standartinė poilsio valandų registravimo forma)

4.1.1 15 straipsnio 9 dalyje nedetalizuojama, kokią standartinę formą administracijos turėtų naudoti poilsio ir darbo valandoms registruoti. JRAB konvencijos su pakeitimais, padarytais Manilos konferencijoje, A-VIII/1 poskyrio 7 dalyje daroma nuoroda į TJO / TDO rekomendacijas dėl jūrininkų darbo valandų laive tvarkaraščių ir darbo ar poilsio valandų registravimo formų rengimo. Be to, standartinė darbo ir poilsio valandų registravimo forma minima ir 2006 m. TDO Darbo jūroje konvencijos 2.3 taisyklėje – A2.3 standarto 10 ir 11 dalyse.

4.1.2 EESRK rekomenduoja direktyvos projekte nustatyti standartinę poilsio ir darbo valandų registravimo formą. Šioje standartinėje formoje turėtų būti pateikiama nuoroda į TJO / TDO rekomendacijas dėl jūrininkų darbo valandų laive tvarkaraščių ir darbo ar poilsio valandų registravimo formų rengimo.

4.2 15 straipsnio 11 dalis (poilsio valandos)

4.2.1 Naujos redakcijos 15 straipsnio 11 dalyje nustatyta, kad „Valstybės narės [...] gali tvirtinti arba registruoti kolektyvines sutartis, kuriose būtų daromos [...] nustatytų būtinų poilsio valandų išimtis“. Tokia formuluotė yra daug siauresnė negu šiuo metu galiojančiuose tarptautiniuose ir europiniuose teisės aktuose, visų pirma peržiūrėtoje JRAB konvencijoje ir TDO Konvencijoje Nr. 180 (tad ir TDO Darbo jūroje konvencijoje).

4.2.2 15 straipsnio 11 dalies formuluotė skiriasi nuo tos, kuri pateikta 1999 m. birželio 21 d. Direktyvoje 1999/63/EC dėl Europos bendrijos laivų savininkų asociacijos (ECSA) ir Europos Sąjungos transporto darbuotojų profesinių sąjungų federacijos (FST) susitarimo dėl jūreivių darbo laiko organizavimo. Šie susitarimai pasiekti po ilgų ir sunkių derybų su socialiniais partneriais, tad juose pasiekta pusiausvyra labai trapi. Bet kuri socialinių partnerių susitarimo formuluotė turėtų būti keičiama tik socialiniams partneriams tokius pakeitimus ar pakoregavimus aptarus ir suderinus. Ši nauja – siaura – 15 straipsnio 11 dalies formuluotė neatspindi socialinių partnerių diskusijų ar derybų. Europos Komisija ją įrašė prieš tai nepasitarusi su socialiniais partneriais. EESRK ragina Komisiją laikytis Direktyvos 1999/63/EB dėl socialinių partnerių susitarimo dėl jūreivių darbo laiko organizavimo formuluotės.

4.3 Naujos direktyvos įsigaliojimas

4.3.1 Manilos konferencijoje padaryti JRAB Konvencijos pakeitimai įsigalios 2012 m. sausio 1 d. Tačiau, žinodama įprastinę Ministrų Tarybos ir Europos Parlamento taikomą teisėkūros procedūrą, Europos Komisija numato, kad „Kadangi šis pasiūlymas tą dieną (t. y. 2012 1 1) dar nebus priimtas, numatyta, kad siūloma direktyva įsigaliotų iš karto po jos paskelbimo Oficialiajame leidinyje“.

4.3.2 Dėl to, kad direktyva įsigalios vėliau, susidursime su teisiniu paradoksu, t. y. konfliktu tarp Manilos konferencijoje padarytų JRAB konvencijos pakeitimų ir peržiūrėtos JRAB direktyvos, ypač dėl įsigaliojimo dienos. Valstybės narės nuo 2012 m. sausio 1 d. nesilaikys savo tarptautinių įsipareigojimų, arba, jei jos ratifikuos Konvenciją, nesilaikys esamos JRAB direktyvos. Tikėtina, kad valstybės narės lauks Direktyvos ir tik tada ratifikuos Manilos susitarimą. O iki tol su ES vėliava plaukiojantys laivai toliau plaukios į trečiąsias šalis, kurios jau, galbūt, bus ratifikavusios Manilos susitarimą. Dėl to su ES vėliava plaukiojantys laivai susidurs su didele problema, nes valstybės, kurių laivai gali plaukioti su ES vėliava, dar nesilaikys Manilos susitarimo taisyklių.

4.3.3 EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad kils problemų su uostų valstybės kontrole už ES ribų, ypač dėl naujų nuostatų dėl poilsio valandų. Tai susiję su naujų reikalavimų dėl poilsio valandų taikymu. Reikėtų pripažinti, kad kai kuriems su ES vėliava plaukiojantiems laivams gali kilti problemų su uostų valstybės kontrole ES nepriklausančių šalių uostuose. Gali būti, kad jei ES jūrininkai greitai negaus JRAB 2010 m. atestatų, jie gali tapti nekonkurencingi. Be to, kils problemų dėl atestatų galiojimo ir dėl poveikio ES nepriklausančių šalių ES jūrininkams išduotų patvirtinimų galiojimo trukmei. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, reikia teisinio išaiškinimo.

⁽²⁾ OL C 80, 2002 4 3, p. 9–14.

4.4 Trečiųjų šalių švietimo / atestavimo sistemų pripažinimas

4.4.1 Kalbant apie trečiųjų šalių vertinimą siekiant nustatyti, ar tikslinga pripažinti jų mokymo įstaigas ir atestatus, pasiūlyme šiuo metu galiojantis trijų mėnesių terminas pratęsiamas iki aštuoniolikos mėnesių. Kai kurios valstybės narės nori ilgesnio laikotarpio – dėl jūrinėms valstybėms (pvz., Maltai) tekšančio didelio darbo krūvio arba dėl nepakankamų išteklių neįūrinėse šalyse. EESRK pažymi, kad šį laikotarpį pratęsti būtų praktiška, atsižvelgiant į didelį darbo krūvį jūrinėms valstybėms.

4.5 JRAB – IS

4.5.1 Komisija skundžiasi, kad neturi tikslių duomenų apie atestatus. Ji siūlo, kad būtų suderintai ir nuosekliai sulyginama nacionaliniuose registruose saugoma informacija. EESRK teigiamai vertina tai, kad ES valstybės narės privalės Europos Komisijai teikti statistinei analizei atlikti reikalingą standartinę informaciją apie jūrininkų atestaciją. Jei būtina informacijai surinkti būtų naudojama EJSA JRAB informacinė sistema, sektoriui būtų lengviau apskaičiuoti esamą ir prognozuoti būsimą jūrininkų pasiūlą ir paklausą.

4.6 Eiliniai elektrotechnikos specialistai

4.6.1 Nors Direktyvos projekte pateikiama III/7 taisyklė, į naująjį pasiūlymą dėl direktyvos I/1 taisyklės 36 punkte pateikta eilinio elektrotechnikos specialisto apibrėžtis neįtraukta.

4.6.2 EESRK siūlo į direktyvos projektą įtraukti eilinio elektrotechnikos specialisto apibrėžtį, kuri pateikta JRAB konvencijos I/1 taisyklės 36 punkte ir kuri yra tokia: „eilinis elektrotechnikos specialistas reiškia eilinį specialistą, tenkinantį Konvencijos III/7 taisyklės reikalavimus“.

4.7 Antipiratinis rengimas

4.7.1 EESRK mano, kad plintant piratavimo reiškiniai ir stiprėjant jo poveikiui jūrininkams, reikia kuo skubiau pradėti mokyti jūrininkus kovos su piratavimu srityje. Todėl Komitetas ragina Komisiją apsvarstyti šį klausimą su valstybėmis narėmis, atsižvelgiant į JT Geriausią valdymo praktiką ir Tarptautinį laivų ir uostų įrenginių (terminalų) saugumo (ISPS) kodeksą.

2011 m. gruodžio 7 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Staffan NILSSON